

Počátky vyšehradské barokní citadely

„Roku 1653 nařídil Ferdinand III., aby Vyšehrad náležitě dle tehdejších potřeb upevněn byl. Zdi a hradby od starodávna vystavené byly zbořeny; zámek starý zbořený rozmetán, domů menších a větších 31 vyvráceno bylo, též kostel Sv. Jana jak dalece ještě byl zachován. Citadela dle francouzského způsobu založena byla. Kde zámek stál, jest prázdné místo po vrchu, pod zemí jest sklad na prach ručníční, kde příjezd do zámku, tu nyní rovina, na kteréž ve vysokých záhonech koule vyrovnány jsou. Kde přední strana tak nazvaná zbrojnice, byla škola sv. Petra a Pavla se zahrádkou. Kde u hřbitova strážnice stojí, byla kanovnická rezidence. Tak vše zvrub na vrub převráceno, kde rovina byla, tu důl a zákop, kde dolina bývala, tu jest vysoký násyp, kde průchod ulice byla, tu jsou vysoké zdi; kde domy stávaly, tuď se nyní chodí a jezdí. Roku 1654 začalo se stavěti; jináče bylo umínino, než se vyvedlo. Na straně ku Praze měl státi královský zámek před kostelem. Po vrchu k vodě na západ i poledne okolo zbrojnice až ku bráně měly být kasárny. V prostředku měla býti jako tvrz náspem obehnaná, aby se vojsko krýti mohlo i kdyby hradby dobyty byly. Za Leopolda I. ještě se neustále stavělo, plukovník Josef Priami, baron z Roureat byl ředitelem toho stavení.“

V. Ruffer, Historie vyšehradská, Praha 1861, s. 313.

Výstavba barokní pevnosti na Vyšehradě představuje nesporně jeden z největších destruktivních zásahů v hranicích pražské rezervační oblasti, který snad možno srovnávat pouze s plošnou asanací Josefova na přelomu minulého a tohoto století. Ve svém výsledku znamenala tato akce násilné a konečné přerušení staletého vývoje vyšehradské sídelní komunity s královským hradem a kapitulním komplexem a přeměnu dramatické siluety goticko-renesančního města ve vyrovnanou náhorní planinu s několika solitéry starší a soudobé zástavby, sevřenou korunýřem nové cihelné hradby. Podvědomí slavné bájně a středověké národní minulosti a vyhraněné novodobé poslání rostly dnes již neoddělitelně s poslední podobou Vyšehradu, která se tak stala předmětem intenzivní památkové péče.

Hlavní etapy výstavby vyšehradské citadely byly již sledovány v několika odborných statích¹; přesto se však nepodařilo vyplnit beze zbytku všechna bílá místa její

poměrně mladé stavební historie a zůstává tomu tak zatím i nadále, především vzhledem k nedostatečně dochovaným archívním dokladům. V naší studii chceme připomenout přípravu, nerealizované záměry a počátky výstavby vyšehradské barokní pevnosti, jak se nám jeví z rozboru známé a méně známé dokumentace ze 17. století.

První plány a prvé práce na zlepšení vyšehradských hradeb, zbudovaných ještě ve 14. století v době Karla IV., se objevily záhy po Bílé hoře v roce 1621. Již tehdy měly být zahájeny některé blíže nespecifikované opevňovací práce na staré karlovské hradbě za autorské účasti inž. Ferdinanda hr. z Nargolu a za vedení císařského vojenského inženýra Hanse Pohla z Punsonu². Impuls ke zintenzivnění této činnosti přineslo nařízení císaře Ferdinanda II. následujícího roku, v němž požaduje „... pro větší slávu jména císařského a bezpečnost země všechno potřebné, aby se provedlo nejen k hradu pražského, ale i města hory Vyšehradu opravení a znovuzřízení...“³ Zprávu pro císaře týkající se Vyšehradu měla vypracovat pochozí komise, jejíž členy tvořili stavební písař Pražského hradu Jiljí Fuchs, malostranský písař Jakub Hýbl a primas s konšely města Vyšehradu⁴. Před vánocemi roku 1622 prošla komise Vyšehrad a pozemky s vinicemi kolem hradeb, konstatovala destrukce kostelů, hradních i kapitulních budov a shodla se v názoru, že bude třeba nejprve znovu vybudovat město a teprve potom opravovat šance⁵. Pro nejbližší období doporučila komise císaři chránit staré hradební zdi baštami, vybudovanými podle tehdy obvyklého vlašského způsobu z hlíny a dřeva, opatřené palisádami. Následující císařské nařízení k roku 1623 vyžaduje pak zbudování pevné pražské citadely a potřebné zpevnění hradebních zdí, případně vybudování nových⁶. Z kontribucí byla na tyto akce uvolněna částka 5000 kop míš. Práce na renovaci hradebního systému na Vyšehradě nadále vedl Hans Pohl z Punsonu. Podle dochovaných pramenů lze soudit, že spočívala zejména v uvolnění a zpřístupnění starých zdí, neboť bylo ubouráno na 20 objektů⁷ přiléhajících těsně k hradbám a současně východní část gotického kostelíka sv. Jana Stětí v blízkosti rotundy sv. Martina, jehož polygonální závěr, jak předpokládáme, původně prorůstal před vnější hradební líc⁸. Podle doporučení komise z roku 1622 lze předpokládat zesílení hradby vnějšími bastionovými násypy všude tam, kde terén neposkytoval přirozenou ochranu vyšehradské hory — především tedy na planině před karlovskou bránou Špičkou v místech dnešní rohové hradby. Představu takové úpravy poskytují mladší Merianovy mědirytiny podle kreseb Karla Škréty⁹. Sypané bastiony, předložené před brány gotických novoměstských hradeb, měly zpevněné šikmé líce, široké předprsne a vnější příkop před nimi lemoval hřeben kúlové palisády. Postup obnovy pražských fortifikací byl však velmi pomalý a liknavý, ovlivněný patrně pokračujícím vítězstvím císařských zbraní, takže roku 1625 musel císař připomínat českým stavům, že „o pražské citadele, kterou tu svého času nařídil postavit, dosud nemá žádné zprávy“¹⁰. Z nařízení českého místodržitelství z roku 1631 vyšehradským a novoměstským vyplývá, že Vyšehrad byl tehdy využíván jako velké vojenské skladiště střelného prachu a dalšího

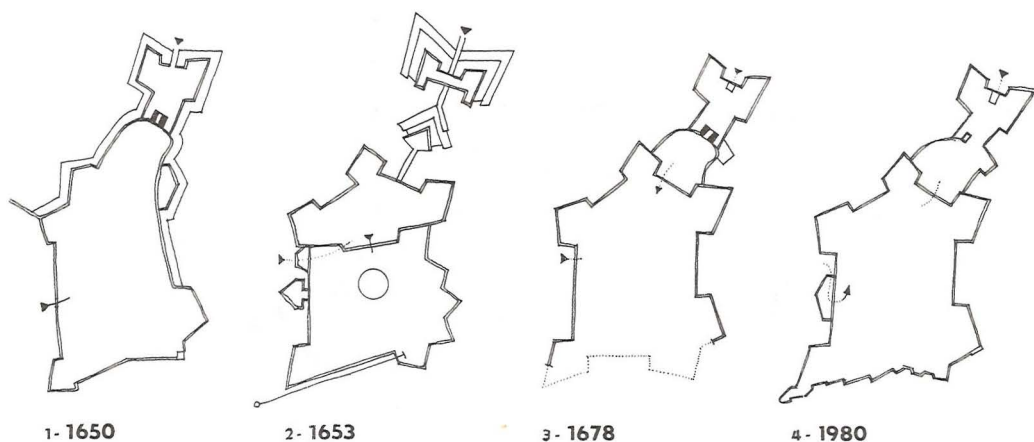
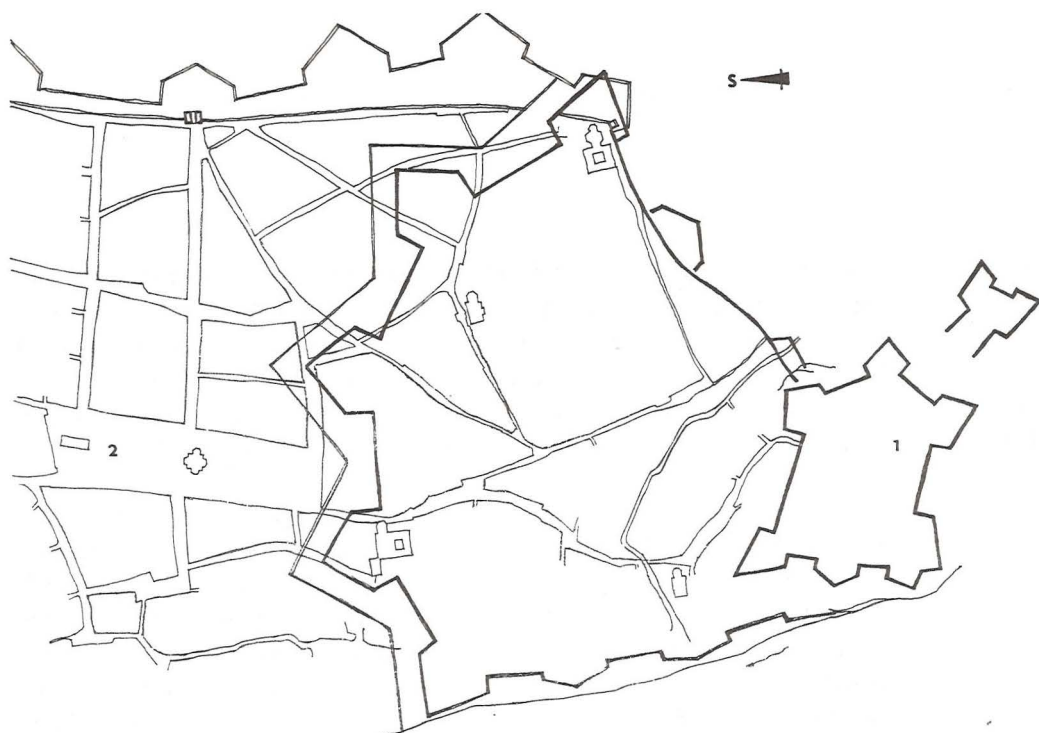

Schéma vyšehradské pevnosti: 1. rekonstrukce podle M. Meriana z r. 1650, 2. rekonstrukce návrhu J. Priamiho z r. 1653, 3. rekonstrukce skutečného stavu z r. 1678 s naznačenými nedokončenými úseky, 4. dnešní stav

Kopie návrhu na rozšíření vyšehradské pevnosti do Nového Města z r. 1660, 1. Vyšehrad, 2. dnešní Karlovo náměstí

Rekonstrukce návrhu na rozšíření vyšehradské pevnosti z r. 1660 — tečkovaná varianta. 1. Vyšehrad, 2. dnešní Karlovo náměstí

materiálu¹¹. Saský vpád do Prahy v témže roce znamenal pak podstatné zintenzívnění práce na opravě hradeb, tentokrát pod dohledem okupačních úředníků. Stav obyvatelstva Vyšehradu v polovině třicátých let 17. století se pohyboval kolem dvou set, což představovalo třetinu stavu před třicetiletou válkou¹². Tento pokles nebyl způsoben pouze válečnými událostmi a demolicemi budov při rekonstrukci starých hradeb, ale zejména protireformační politikou, kterou prováděla vyšehradská kapitula.¹³

Dělostřelecká palba Švédů v roce 1639 na Nové Město z postavení na Pankráci částečně poškodila i Vyšehrad. Po odchodu dochází nadále k opravám staré karlovské zdi a k opravě a výstavbě sypaných bastionů před městské brány, jak nám je připomínají zmíněné mědirytiny podle K. Škréty. Mezi výčtem fortifikací, které v roce 1639 nařídil velitel císařských vojsk hrabě Gallas opravovat, jsou výslovně jmenovány vyšehradské zdi a brána¹⁴. Má sem být dodáváno vápno, písek a kámen. Na Vyšehradě pracovali převážně novoměstští — podle rozkazu z roku 1642 měl být na

opravu hradeb vyslán z každého novoměstského domu jeden dělník s náradím¹⁵. Téhož roku upozorňoval i vyšehradský děkan Václav Plocar z Růžové na poničené hradby pod vyšehradskou skalou u Botiče, kterými by se mohl nepřítel dostat do města¹⁶.

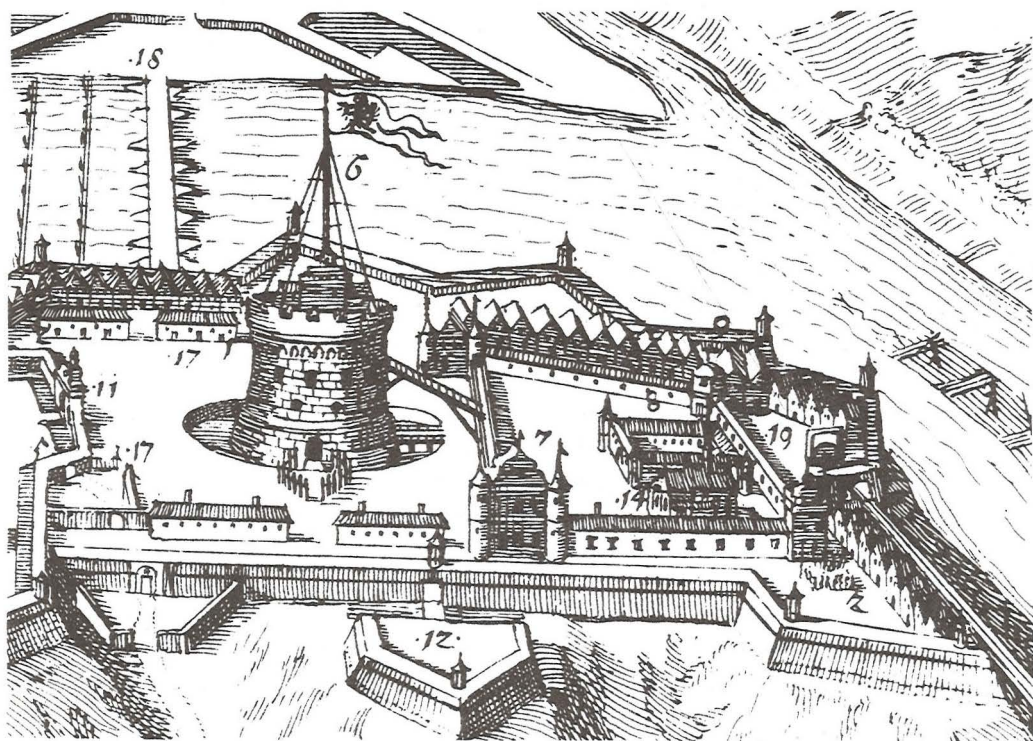
Největší pohromu vyšehradským hradbám přinesl samý závěr třicetileté války při druhém vpádu Švédů do Prahy v roce 1648. Tehdy byla na Vyšehradě umístěna posádka, která měla zabránit skupině švédských vojsk na Smíchově spojení s hlavní švédskou armádní skupinou na druhé straně města. Současně se k Praze blížila třetí švédská armáda pod vedením falckraběte Karla Gustava a na Pankráci byly umístěny jízdní oddíly generála Wittenberka. Švédové sice ani nepomýšleli na dobývání Vyšehradu, ale nicméně začali z palebného postavení u kostela sv. Pankráce soustředěně Vyšehrad bombardovat a ničit¹⁷.

V prvních letech míru byly oživeny starší záměry na přestavbu Vyšehradu z třicátých let, které se pro válečné události nerealizovaly. Počátek obnovených snah po radikální modernizaci vyšehradského opevnění se spatřuje ve zprávě, kterou sepsal italský generál Raimund Montecuculi, ještě v roce 1648, záhy po odchodu Švédů z Prahy¹⁸. Ve známém memorandu, zaslaném do Vídně polnímu maršálkovi Jindřichu hr. Šlikovi, se doporučuje v Čechách zbudovat sedm pevností, mezi nimi především Prahu jako královské sídlo, „hlavní město a srdce země“, kde by měly být vybudovány dvě citadely — jedna na Strahově nebo na Hradě a druhá na Vyšehradě. Autorem následujícího generálního plánu na vybudování pražské pevnosti byl Montecuculiho pražský spolubojovník proti Švédům plukovník Inocentio hr. Conti, který dokumentaci předložil již 28. ledna 1650. V nových plánech mohl Conti uplatnit zejména praktické zkušenosti vojáka bojujícího v prvních liniích obleženého města. Jeho plány nepochybně vycházely ze starších realizovaných i nerealizovaných záměrů, jako byly například návrhy „polního strážmistra“ Alexandra Barriho a hr. Colloreda ze třicátých let 17. století¹⁹ a nákres z roku 1646, zjištěný ve vídeňském válečném archívu.

Stav pražské fortifikace před vstupem hraběte Colloreda na scénu jako projektanta připomíná pak zejména plán Prahy, uveřejněný ve spisu *Topographica Bohemiae*, který vydal M. Merian ve Frankfurtu n. M. v roce 1650. Novoměstskou fortifikaci tu dosud tvoří čtyřboké bastiony, přisazené k vnější lici starých karlovských hradeb s hranolovými věžemi. Za povšimnutí tu však stojí právě Vyšehrad, před kterým je již vybudována rohová hradba v dnešní půdorysné podobě. Z plánu je zejména zřejmé, že původním smyslem této rohové hradby, vybudované na rozdíl od mladších vyšehradských bastionů a kurtin částečně i v lici z lomového kamene, bylo sevřít a chránit karlovskou bránu Špičku, se kterou se dosud počítalo jako s aktivním článkem obrany. Hradby vlastní vyšehradské hory zůstaly tehdy pravděpodobně převážně dosud ve své středověké poloze, dva bastiony jsou zachyceny pouze nad Nuselským údolím a při severním nároží půdorysu, další bastion byl přiložen k staršímu obvodu na straně k Podolí.

Do jaké míry se hr. Conti osobně zúčastnil vypracování detailních plánů na vybudování vyšehradské pevnosti, jaké to byly plány a kdo zde práci v první polovině padesátých let odborně řídil, není dnes zatím spolehlivě doloženo. V roce 1655 byla vsunuta mezi bastiony rohové hradby dnešní Tábořská brána, v témže roce byl založen mohutný čtyřkřídlý objekt vyšehradské zbrojnice²⁰, jejíž výstavbu řídil Johann de Capauli, Carlo Lurago a Santini de Bossi. A. Romaňák dovozuje k roku 1656 zásah plukovníka Josefa Priamiho, pověřeného stavební inspekci²¹. Priami, zkušený teoretik i praktik pevnostního stavitelství, navrhl několik korektur rozestavěného systému, z nichž byl mnohem později realizován zejména ravelin, přiložený ke dlouhé kurtině mezi bastiony sv. Bernarda a sv. Leopolda a zásah do levého líce bastionu sv. Rocha. Celkovou představu výsledného stavu vyšehradské citadely naznačil J. Priami již na plánu z roku 1653, známém ve své pohledové podobě ryté o 10 let později Fr. Konstantinem. Rozpor mezi faktem, že již v roce 1653 bylo vytvořeno plukovníkem Priamim základní koncepční řešení pevnosti, a přesto se podle vývodů A. Romaňáka téhož roku začalo stavět podle dnes neznámého jiného

Detail válcové věže z Priamiho návrhu na přestavbu vyšehradské pevnosti z r. 1653. Poslední útočiště posádky

Pohled od Zlíchova na Vyšehrad a klášter Na Slovanech podle F. B. Wernera z r. 1752

plánu, který podle kritiky Priamiho o tři roky později obsahoval závažné chyby — nelze dnes již spolehlivě vysvětlit. Na pohledovém plánu výsledné představy vyšehradské citadely zachycuje autor v první řadě objekty vybudované, jako je rohová hradba označovaná jako stará („altes Horrenwergt“), dále nově vybudované bastiony směrem k Novému Městu a novou zbrojnicí. Dnešnímu stavu pak odpovídá ještě nečíslovaný jihovýchodní bastion (dnes sv. Petra).

K realizaci ostatních úprav a objektů však již nikdy nedošlo, jednak vzhledem ke značným nákladům a také vzhledem ke změně názoru na funkci pevnosti. V uvedené podobě nebyly proto zbudovány předsunuté paprscité šance proti pankrácké pláni před starou rohovou hradbou, nebyla dotvořena rohová hradba do tvaru samostatné pevnůstky a vložení mezilehlého ravelinu do míst bývalé středověké brány Špičky. Vlastní pevnost rozdělenou příčnou hradbou na dva díly měly vyplňovat královský zámek, muniční věž, kasárna, další nové objekty a především nová dominanta citadely — mohutná válcová věž, oddělená vlastním příkopem — jako poslední útočiště obránců. Vnější obranu a manévrovací možnosti měl pak v Podolí zesilovat most přes Vltavu s protiproudními zátarasy a opevněným předmostím, nulselské údolí překračovala stará gotická hradební zeď, v níž se uvažovalo o zřízení pevnůstky s branou, celek pak chránil velký rybník.

Perspektivnímu pohledu s Priamiho představou vyšehradské pevnosti odpovídá v hrubých rysech nedatovaný plán²² opevnění bez vnitřního rozvrhu. S Priamiho koncepcí se vzácně kryje zejména úprava rohové hradby s vloženým ravelinem před

Plastiky českých lvů a rakouské orlice na severovýchodním nároží barokní vyšehradské fortifikace

dnešní Leopoldovou branou, druhý navržený ravelin situovaný nad Podvyšehradí je tu vysunut, stejně jako na perspektivě, před úzké hrdlo. Naznačený je i nový rybník v Nuselském údolí s novou hrází, který nepochybně nahrazuje podobné starší středověké obranné zařízení.

Oficiální rozhodnutí císaře Ferdinanda III. z roku 1653 o vybudování pražské pevnosti, s nímž zjevně souvisí zmiňovaný Priamiho návrh vyšehradské citadely, znamenalo definitivní zánik Vyšehradu jako města. Zdá se, že vzápětí následovalo vystěhování posledního zbytku obyvatel, kteří tu přežili válečné pohromy předchozích let a rekatolizační politiku kapitulní vrchnosti²³. Berní rula z roku 1654 zaznamenává, že horní město nemá již žádné obyvatele, zbývajících 22 v rámci správního území žilo tehdy u Botiče v Podvyšehradí. Hned v roce 1653 byla zahájena další etapa likvidace starší vyšehradské zástavby, která pokračovala zejména roku následujícího. Dochovaný výčet uložený v kapitulním archívu²⁴ zmiňuje řadu měšťanských domů a dalších objektů, které částečně doplňují představu zaniklého předbarokního půdorysu. Ve výčtu zbořených budov se uvádí především vyšehradská radnice se zahradou a studnicí, dům Honzy Pekaře pod radnicí, dům Kryštofa Uhra zvaný Vysoký, větší a menší dům Šindelářovský, větší a menší dům pana Adama Raka, další poboření kostelíka Sv. Jana Stětí, dům kováře Lanky u brány a několik dalších. Na druhé straně — sledováno patrně od průjezdné cesty mezi vyšehradskými branami — byly zbořeny mimo jiné dvůr Junkrovský se stodolou a ovčínem, dům s kovárnou při též dvoře a dva domy naproti. Z ostatní zbořené předbarokní zástavby nutno ještě připomenout školu sv. Petra a Pavla, děkanství a kanovnictví, velký dům Sixtovský „pod starejma šanczy“ a velký dům zvaný Markovic.

Opevňovací práce Vyšehradu postupovaly zpočátku velmi rychle kupředu a neměly se zřejmě omezit pouze na obvod vlastní hory. Méně známé plány z pozůstatosti Z. Wirtha naznačují ve dvou variantách záměry na rozšíření pevnosti hluboko směrem do Nového Města. Plán z roku 1660, podepsaný gen. ubytovatelem Jakubem von Holstem²⁵, předpokládá odchýlení druhé bastionové soustavy od Karlova v segmentovém oblouku směrem k Vltavě, který překrojl jižní díl dnešního Karlova náměstí. Emauzský klášter se na plánu ocitá v sevření druhého bastionu od řeky, nárožní bastion při Vltavě tvoří pak přechod k pobřežnímu opevnění, vracejícímu se k vyšehradské skále. Novými bastiony měla být zesílena i gotická hradba napříč nuselským údolím. Tečkovaně je na plánu zakreslena varianta s ostřejšími bastiony proti Novému Městu a hustším sledem plochých bastionů při Vltavě. Tato varianta poněkud realističtěji respektuje starší půdorysnou osnovu města tím, že jižní úzkou stranu Karlova náměstí nahrazuje v celé délce kurtinou v níž možno předpokládat bránu na starou vyšehradskou cestu. Druhý nesignovaný plán²⁶ zaznamenává již jen tuto druhou variantu. K realizaci záměru, a tím ke katastrofálnímu rozrušení novoměstského půdorysu naštěstí nedošlo a mladší dochovaná dokumentace dokládá, že vnější zesilování vyšehradské bastionové soustavy bylo nadále řešeno skromnějšími prostředky, tj. především palisádami.

Do roku 1678, kdy opevňovací práce řídil Johann de Capauli, získalo obvodové opevnění pevnosti zhruba dnešní podobu — s rohovou hradbou navazující na torzo gotické zdi po obou stranách bývalé brány Špičky z doby Karla IV., s třemi bastiony proti západu a širokým bastionem sv. Ludmily, chránícím od jihu bývalý okrsek královského hradu. Nadále zůstal nedokončen bastion sv. Leopolda proti Podvyšehradí a hradba nad vltavským břehem. Situaci v letech 1680—1685 zachycuje ve značně zkreslené podobě mědirytina F. Ouden-Allena, na níž jsou ovšem také tehdy rozestavěné úseky domyšleny a všechny bastiony opatřeny sypanými valovými násypy, o nichž víme, že zejména na straně k Novému Městu nebyly dokončeny ani o století později²⁷. Koruny hradeb na prospektu zvyšují parapetní nadezdívky, chránící úzké ochozy před valovými násypy, se strážními pozorovacími věžičkami při hrotech bastionů.

Po roce 1678, kdy byly vyhotoveny vyúčtovací plány, se stavební činnost poněkud zvolnila²⁸, takže ještě na Linckově plánu z roku 1739 je Leopoldův bastion označen jako nedokončený a ravelin nad Podvyšehradím před dnešní Cihelnou bra-

*Maskaron
na východním nároží*

nou se objevuje až na plánech zachycujících fortifikační akce v době francouzské okupace²⁹ v roce 1742 pod vedením generála ing. de Berdiquiera.

Zpomalený postup dostavby vyšehradské citadely předbíhal vývoj vojenské techniky a tak její další historie představuje především postupné dílčí zdokonalování systému směřující ke zvýšení obranyschopnosti. Stejně jako všechny ostatní nově budované barokní pevnosti v Čechách se vyšehradská citadela vlastně nikdy aktivně vojensky neuplatnila a neovlivnila rozhodujícím způsobem válečné střety v 18. a 19. století. Po zániku převážné části pražské barokní fortifikace stal se tak Vyšehrad zároveň uceleným a významným dokladem vývoje pevnostního stavitelství v Praze po třicetileté válce.³⁰

POZNÁMKY

- ¹ Problematika pražského barokního opevnění byla dosud nejlépe zpracována v přehledu, který podal Wirth, Z.: *Zmizelá Praha 5 (Opevnění Prahy, Vltava v Praze, Ztráty na památkách Prahy 1939—1945)*, Praha 1948. K novému detailnímu zpracování srv. Romaňák, A.: *Obranný systém pražské bastiónové fortifikace, Historie a vojenství 1964*, s. 939—981; Romaňák, A.—Picková, V.: *Z dějin novodobého pevnostního stavitelství, Historie a vojenství 1966*, s. 1061—1090; nejnověji srv. Romaňák, A.: *Príspevek k dějinám stavebního vývoje Vyšehradu*, PP 1977, s. 263—280.
- ² SÚA — Archív kapituly vyšehradské, kartón 99, srv. též kartón 83.
- ³ SÚA — PSM — P 125 (43).
- ⁴ SÚA — PSM — P 125 (43).
- ⁵ SÚA — PSM — P 125 (43).
- ⁶ APH — HBA i. č. 2222 kart. 110.
- ⁷ SÚA — Archív kapituly vyšehradské, kart. 99.
- ⁸ Kašička, F.—Nechvátal, B.: *Výzkum středověkého Vyšehradu (kostel sv. Jana Stětí)*, PP 1976, s. 193—198.
- ⁹ Lorenc, V.: *Nové Město pražské*, Praha 1973, tab. VIII — 1; Karel Škréta, *Dobývání Nového Města pražského Švédy 1648*, mědiryt z Grafické sbírky Národní galerie v Praze.
- ¹⁰ APH — HBA i. č. 2222 kart. 110.
- ¹¹ SÚA — Archív kapituly vyšehradské, kart. 99 — „... by se žádný od nynějšího času nepovažoval v těchto místech, domích, zahradách též vinicích které blíž Vyšehradu leží, rachejtle a ohnivé koule pro ty v těch místech nedaleko se vynacházející prachem zaplněné věže a sklepy do povětří házet, milostivě zapovídati a nám kdyby kdo proti toho záповědi jináče činil, toho ihned za krk vzíti, arestem stížití milostivě nařizovat ráčejí.“
- ¹² Vojtišek, V.: *Paměti vyšehradské z doby války třicetileté*, in: *Z minulosti naší Prahy*, Praha 1919.
- ¹³ Nechvátal, B.: *Vyšehrad*, Praha 1976, s. 131—132; srv. též Janáček, J.: *Vyprávění o Vyšehradu*, Praha 1964, s. 232—233.
- ¹⁴ AMP — rkp. 415, fol. 42.
- ¹⁵ AMP — rkp. 819, fol. 84.
- ¹⁶ Nechvátal, B.: *Vyšehrad*, s. 132.
- ¹⁷ Janáček, J.: *Vyprávění o Vyšehradu*, s. 233 n.
- ¹⁸ Dudík, B.: *Schweden in Böhmen u. Mähren 1640—1650*, Wien 1879, s. 409; Dvořák, M.: *Hradby pražské*, *Zprávy spolku architektů a inženýrů v Království českém*, 1877, roč. XII, s. 2.
- ¹⁹ Streit, J.: *Divy staré Prahy*, Praha 1958, s. 265 n.

²⁰ Kašička, F. — Nechvátal, B.: Barokní zbrojnice na Vyšehradě, PP 1975, s. 109 — 115.

²¹ Romaňák, A.: Příspěvek k dějinám stavebního vývoje Vyšehradu, s. 268.

²² SÚPPOP — archiv plánů, PPOP — 996 — 5 — 315.

²³ Nechvátal, B.: Vyšehrad, s. 131 n.

²⁴ SÚA — Archiv vyšehradské kapituly, kart. 99. - k roku 1654 si kapitula vyšehradská pořídila vlastní soupis městských domů „...skrze fortifikace zbořených a zruinovaných na Vyšehradě:

předně rathauz se zahradou a studnicí,

dům Honzy Pekaře pod rathauzem,

dům Kryštofa Uhra, jenž slul Vysoký,

dům paní Reyny Mlynářky,

dům nevelký Jana Czapoucha se zahradou,

dva domy p. Andressa Franšteyna

kostel městský sv. Jana Stěti, v prostředku Revelini fortificati,

dům vedle kostela jdouc k bráně, paní Kateřiny Novotné,

dům větší Šyndelářžovský,

dům menší Šyndelářžovský jdouc k bráně,

dům pana Adama Raka větší proti Louži,

dům menší p. Adama Raka s viničkou,

dům Slovačkovský s vinicí a studnicí,

dům kováře Lanky u samé brány Vyšehradské,

z druhé strany pořadí, kde dům Polákův stojí:

dům s kovárnou při dvoře Junkrovským,

dvůr Junkrovský se stodolou a ovčínem,

dva domy Mandičkovský proti témuž dvoru,

dům Enčkovský v témž pořadí, jdouce k sv. Petru,

dům Kaprovský,

dům Ramftovský proti děkanství,

dům škola sv. Petra a Pavla se zahradou,

kde nyní přední strana Czeghauzu stojí, dům Šolovský, potom Poražitovský naproti Krchovu,

Děkanství a kanovníctví, kde prostředek Czeghauzu stojí.

Jdouc ke kostelu sv. Petra a Pavla z strany dolejší od nynějšího Rychtáře ...

dům velký Sixtovský pod starejma šanczy,

dům menší naproti, Sixtovský se jmenující,

dům velkej nad Sixtovským, Markovic jménem,

dům Zámečnickovský v těž ulici na proti,

dům Václavičkovský, kudy nyní lávky do kostela připravené.

Vinice Šlejfiřovské díl poloviční odňato k fortifikaci, kde první Canton stojí při Bráně, nyní varhaníka Vyšehradského ...“.

Dále kapitulní děkan poznamenává: „... Víceji nevelkých domečků pět, se zahrádkami v ulici, kterou se jde nahoru k bráně, od potoka Botiče až k staré baště, které od všelijaké soldatesky zruinýrované byly, po nichž místa skoupil pan Baptista Romadi ...“.

Cenné doklady k vyšehradské místopisné topografii, která zahrnuje 62 domů, obsahuje — Hammer-schmidt, J. F.: Prodromus Gloríae Pragenae, Praha 1723, s. 366—370.

²⁵ SÚPPOP — archiv plánů, PPOP — 996 — 5 — 317.

²⁶ SÚPPOP — archiv plánů, PPOP — 996 — 5 — 316.

²⁷ Pro tuto skutečnost svědčí např. detail z Huberova panorámatu Vyšehradu z roku 1768.

²⁸ SÚA — SM — F 110/3/4.

²⁹ SÚPPOP — archiv plánů, PPOP — 996 — 5 — 323.

³⁰ Děkujeme za revizi čtení nápisových legend plánů Dr. J. Flodrovi z Archivu hl. města Prahy.